

The Child-Angel

They clamour and fight, they doubt and despair,
they know no end to their wranglings.
Let your life come amongst them like a flame of light, my child,
unflickering and pure, and delight them into silence.
They are cruel in their greed and their envy,
their words are like hidden knives thirsting for blood.
Go and stand amidst their scowling hearts, my child,
and let your gentle eyes fall upon them
like the forgiving peace of the evening
over the strife of the day.
Let them see your face, my child,
and thus know the meaning of all things;
let them love you and thus love each other.
Come and take your seat in the bosom of the limitless, my child.
At sunrise open and raise your heart
like a blossoming flower,
and at sunset bend your head
and in silence complete the worship of the day.
The Crescent Moon]

My Song

This song of mine will wind its music around you,
my child, like the fond arms of love,
This song of mine will touch your forehead
like a kiss of blessing.
When you are alone it will sit by your side
and whisper in your ear,
when you are in a crowd
it will fence you about with aloofness.
My song will be like a pair of wings to your dreams,
it will transport your heart to the verge of the unknown.
It will be like the faithful star overhead
when dark night is over your road.
My song will sit in the pupils of your eyes,
and it will carry your sight into the heart of things.
And when my voice is silent in death,
my song will speak in your living heart.

The Crescent Moon]

મંગલગીત-૧/૨

તેઓ લડે છે અને ઝઘડે છે.
તેઓ વાંધા પાડે છે અને નિરાશ થાય છે.
તેમના લડાઈ-ઝઘડા અંતહીન છે.
મારા બાળક, તારું જીવન તેમને માટે બની રહે જ્યોત પ્રકાશની,
સ્થિર અને પરિશુદ્ધ બક્ષતી શાંતિ આનંદની.
લોભ અને અદેખાઈથી તેઓ ફૂર બને છે.
એમની ભાષા લોહીતરસી, છૂપી છરી જેવી છે.
મારા બાળક, બિરાજ તેમના ગમગીન હૈયામાં,
નાંખ તારી નિર્મળ નજર તેમના ઉપર,
દિવસની મથામણ પર ક્ષમાની શાંતિ પાથરતી સાંજની જેમ.
મારા બાળક, જોવા દે તેમને તારું મુખારવિંદ,
જેથી તેઓ પામે સાર સર્વનો ને ચાહીને તને, ચાહે પરસ્પરને.
આવ અને અસીમના અંતરતમે સ્થાન લે તારું,
મારા બાળક, સૂર્યોદયે ખિલતા ફૂલની જેમ ખોલીને ઉન્નત તારું હૈયું
અને સૂર્યાસ્તે, નત મસ્તકે મૌનમાં કરજે સંપૂર્ણ દિવસની પ્રાર્થના.

મંગલગીત-૧

મારું ગીત પ્રેમની સુકોમળ આંગળીઓથી
તારી આસપાસ સંગીત ગુંથશે.
મારું ગીત તારા કપાળને
આશીર્વાદની જેમ ચૂમશે.
એકાંતમાં તારી પાસે બેસીને
તારા કાનમાં એ ગુંજશે.
જનમેદનીમાં તારી આસપાસ
એ એકાંતની દીવાલ ચણશે,
આ ગીત તારા સ્વપ્નોને પાંખ આપીને
તારા દિલને અજાણ ક્ષિતિજે લઈ જશે.
અંધારી રાત્રે એ તારાની જેમ તારો પથ ઉજાળશે.
મારું ગીત, તારી આંખની કીકીમાં બેસીને
હૃદયના ઊંડાણમાં લઈ જશે
અને જ્યારે મારો અવાજ બંધ થઈ જશે
ત્યારે તારા અંતરમાં ધબકશે, મારું ગીત.

-1-

Come friend, flinch not,
step down upon the hard earth.
Do not gather dreams in the dusk.
Storms are brewing in the sky,
lightning flashes are striking at our sleep.
Come down to the common life.
The web of illusion is torn,
take shelter within walls of rough stones.

Poems]

-2-6-

I was to go away; still she did not speak.
But I felt, from a slight quiver,
her yearning arms would say:
“Ah, no, not yet.”
I have often heard her pleading hands
vocal in a touch,
though they knew not what they said.
I have known those arms to stammer when,
had they not, they would have become
youth's garland round my neck.
Their little gestures
return to remembrance in the covert of still hours;
like truants they playfully reveal
things she had kept secret from me.

The Fugitive]

મરીચિકા

આવ મિત્ર, ખચકાયા વિના કર કઠણ ધરા પર પદાર્પણ,
વીણ ના સંધ્યાટાણે શમણાં.
આકાશે ઘેરાતું ઘમસાણ
ને નિદ્રા 52 વીજપ્રહાર.
ક2 અંગીકા2 સર્વજનજીવન.
ચીરાયું માયાનું આવ2ણ.
હવે આશ્રય તારો કઠોર પાષાણે.

બાહુ

હું જવાનો હતો, પણ તે કાંઈ જ ન બોલી.
છતાં યે મને કંપન પરથી લાગ્યું કે તેના તલસતા બાહુ બોલતા,
‘ના, ના, હજી નહીં.’
મેં ઘણીયે વા2 સાંભળ્યો છે
એના વિનવતા હાથના સ્પર્શમાં એનો અવાજ
જો કે તે શું કહે છે તે પોતે જાણતા ન હતા!
મેં જોયા છે એ હાથને ખચકાતા
જો તે ન ખચકાતા હોત તો મારે ગળે યૌવનની માળાની જેમ વીંટળાત.
આ સ્તબ્ધ સમયના ઓવારે યાદ આવતા તેમના નાજુક ઈશારા,
મસ્તીખોરની માફક રમત રમતમાં તે કરી દેતાં તેનાં રહસ્યો છતાં.

-2-7-

My songs are like bees;
they follow through the air some fragrant trace -
some memory - of you,
to hum around your shyness,
eager for its hidden store.
When the freshness of dawn droops in the sun,
when in the noon
the air hangs low with heaviness
and the forest is silent,
my songs return home,
their languid wings dusted with gold.

The Fugitive]

-22-

When she passed by me with quick steps,
the end of her skirt touched me.
From the unknown island of a heart
came a sudden warm breath of spring.
A flutter of a flitting touch brushed me
and vanished in a moment,
like a torn flower petal blown in the breeze.
It fell upon my heart like a sigh of her body
and whisper of her heart.

The Gardener]

કલ્પના મધુપ

મારા ગીતો મધમાખી જેવાં છે.
હવામાં તારી સુગંધને, તારી યાદને તે અનુસરે છે.
અને તારી શરમાળ નજરની આસપાસ ગણગણે છે -
એના છૂપા ખજાનાની આશામાં!
જ્યારે પ્રભાતની તાજગી સૂર્યપ્રકાશમાં વીલાય છે,
જ્યારે બપોરે વાતાવૃત્ત બોઝીલ થાય છે,
જ્યારે વનવગડે શાંતિ છવાય છે,
ત્યારે તેમની સુવર્ણ-અંકિત પાંખો સાથે,
મારાં ગીતો ઘરે પાછા આવે છે.

આંચલેર બાતાશ

ઉતાવળા પગલે, પસાર થતા,
મને અડતો, એના પાલવનો છેડો.
જાણે આવી, હૃદયના અણજાણ દ્વીપમાંથી
વસંતના વાયરાની હુંફાળી લહેર.
એક અછડતો સ્પર્શ, ક્ષણમાત્ર અડક્યો અને અલોપ થયો.
જાણે પવનમાં ઊડતી, તૂટેલી ફૂલની પાંખડી.
અને છવાયો મારા હૃદયે, જાણે એની કાયાનો નિઃશ્વાસ
અને હૈયાની છૂપી વાત.

-31-

My heart, the bird of the wilderness,
has found its sky in your eyes.
They are the cradle of the morning,
they are the kingdom of the stars.
My songs are lost in their depths.
Let me but soar in that sky, in its lonely immensity.
Let me but cleave its clouds
and spread wings in its sunshine.

The Gardener]

-48-

Free me from the bonds of your sweetness, my love !
No more of this wine of kisses.
This mist of heavy incense stifles my heart.
Open the doors, make room for the morning light.
I am lost in you, wrapped in the folds of your caresses.
Free me from your spells,
and give me back the manhood
to offer you my freed heart.

The Gardener]

હૃદય આકાશ

મારા હૃદય,
મુક્ત વનપંખીને મળ્યું છે એનું આકાશ,
તારી આંખોમાં,
તે તો છે પ્રભાતનું પારણું
અને તારાઓનું નજરાણું.
ખોવાય છે મારા ગીતો એના ઊંડાણમાં.
ઊડવું છે મારે એ આકાશમાં,
તેના એકલવાયા વિસ્તારમાં,
વીંધવા છે મારે એના વાદળ,
અને પ્રસારવી છે પાંખો એના પ્રકાશમાં.

બંદી

મુક્ત ક2 મધુર બંધનમાંથી તારા, મારી વડાલી.
નથી ચાહ હવે આ તારા ચુંબનોના આસવની,
આ ધૂપના ગાઠ ધુમ્મસથી ગુંગળાય છે મારું હૈયું.
ખોલો દ2વાજા,
અને
પથરાવા દો પ્રભાતનો પ્રકાશ.
તારા ગાઠ આલિંગનમાં વીંટળાયો છું હું,
ખોવાયો છું હું.
મુક્ત કર મને તારી માયામાંથી
જેથી હું ફરી મારું મુક્ત હૃદય
તને સમર્પિત કરી શકું.

-50-

Love, my heart longs day and night
for the meeting with you
-for the meeting that is like all devouring death.
Sweep me away like a storm;
take everything I have;
break open my sleep
and plunder my dreams.
Rob me of my world.
In that devastation,
in the utter nakedness of spirit,
let us become one in beauty.
Alas for my vain desire!
Where is this hope for union
except in thee, my God?

The Gardener]

-2-

The news of my love is abroad
among the spring flowers.
It brings to my mind the old songs.
My heart of a sudden has put on green leaves of desire.
My love came not but her touch is on my hair,
and her voice comes across the fragrant fields
in murmurs of April.
Her gaze is here in the sky, but where are her eyes?
Her kisses are in the air, but where are her lips?

Poems]

પૂર્ણમિલન

પ્રિય, અહર્નિશ તલસે છે મન મારું, તારા મિલન માટે.
સર્વવ્યાપી, સર્વભક્ષી મૃત્યુ સમ મિલન માટે.
ઝંઝાવાતની જેમ મને ઘેરી લો
મારુ સર્વસ્વ લઈ લો.
મારી નિદ્રા તોડી, સ્વપ્નોને ચોરી લો
મારી દુનિયાને લૂંટી લો.
આ આસમાની સુલતાનીમાં,
આ નરી નગ્ન ચેતનામાં.
ચાલો આપણે સૌંદર્યમાં એક થઈ જઈએ.
હાય, મારા અપૂર્ણ અરમાન !
તારા સિવાય મારી ઐક્યની આશા કેમ ફળે,
મારા પ્રભુ.

ગીતોચ્છ્વાસ

મારી વહાલીના સમાચાર વસંતના ફૂલોમાં ફેલાઈ ગયા છે.
અને મને જૂનાં, જૂનાં ગીતો યાદ આવી ગયા છે.
એકાએક મારા હૃદયે કામનાના લીલા વાઘા પહેરી લીધા છે.
મારી વહાલી આવી નથી પણ એનો
સ્પર્શ મારા વાળમાં અનુભવાય છે.
અને એનો અવાજ વસંતના વાયરામાં
સુગંધ બની વને વને સંભળાય છે.
એની નજર અહીં આકાશમાં પથરાય છે.
ને એનું ચુંબન અવકાશમાં લહેરાય છે.
પણ ક્યાં છે, ક્યાં છે,
એની આંખો. એના હોઠ ક્યાં છે?

The Kiss

Lip's language to lip's ears.
Two drinking each other's heart, it seems.
Two roving loves who have left home,
pilgrims to the confluence of lips.
Two waves rise by the law of love
to break and die on two sets of lips.
Two wild desires craving each other
meet at last at the body's limits.
Love's writing a song in dainty letters,
layers of kiss-calligraphy on lips.
Plucking flowers from two sets of lips
perhaps to thread them into a chain later.
This sweet union of lips
is the red marriage-bed of a pair of smiles.

Poems]

[English translation by Ketaki Kushari Dyson

ચુંબન

હોઠની ભાષા હોઠને કાને,
જાણે પીતા એકબીજાનું હૈયું બંને.
ઘર છોડી ફરતા મુક્ત બે પ્રેમી,
હોઠના સંગમે સરતા તે યાત્રી.
પ્રેમના નિયમ મુજબ મોજા બે ઊછળતા,
હોઠની બે જોડ પ૨ તે વીલાતા, વિરમતા.
બે ઉત્કટ કામના ઝંખતી એકબીજાને,
કાયાની સરહદે મળતી તે અંતે.
સુંદર અક્ષરે લખાયેલું ગીત પ્રેમનું,
એ જ હોઠ 52 પથરાયેલું સ્તર મરોડદાર ચુંબનનું.
હોઠની બે જોડ 52થી ફૂલો ચૂંટાતા,
કદાચ પછીથી હારમાં એ ગૂંથાતા.
મધુર મિલન થકી આ હોઠની,
રક્તરંગી સેજ બંનેના સ્મિતની.

Desire

A fast damp wind blows sharply from the east,
sweeping dark-blue clouds on the sunrise-path.
Far-off, on the Ganga - not a boat! - the sand drifts.
I sit and wonder: where is she today!
Withered leaves are blown on empty paths.
From a distance comes the woodland's mad commotion.
The morning birds are silent.
Their nests shake.
I think continually: where is she today?
Ah, how long she was near me, and I said nothing!
And the days went by, one after another.
Laughter and jokes, throwing words at each other;
within them lurked the heart's intended hints.
If I could have her by me today,
I feel I could tell her all I wanted to say.
Clouds would cast dark shadows across my words
and the wind would lend its wildness to my breath.
From afar it would gather - the stillness before a storm.
Clouds, woods, riverbanks - all would merge into one.
Her loose hair would cascade over her face
and her eyes would hold back the dewy drops.
Speeches most solemn, covering life and death, inner
longing, like the forest's uproar, vital throbbing -
from here to hereafter, hymns of grandeur,
high effusive hopes, huge sadness -
shadows, deep absence-pangs, restless desires, locked
up, heart-concealed, half-formed whispers,
not for elaboration,
would fill the solitude like clouds heaped on clouds.
As at the end of the day, in midnight's mansion
the universe displays its planets and stars,
so in my heart, freed from laughter and jests,
she would perceive infinity's outburst.
The noise, the games, the merriment would be below;
the spirit's tranquil sky would be above.

(continued)

આકાંક્ષા

પૂર્વમાંથી ભીના પવનનો સુસવાટો આવતો.
સૂર્યોદયના રસ્તા 52 ઘનશ્યામ વાદળ ખેંચી લાવતો.
દૂર ગંગાપટે, ન કોઈ હોડી, ઊડતી માત્ર રેતી.
હું બેસીને વિચારી રહ્યો, આજે કોણ, ક્યાં છે?
વેટાન રસ્તે સૂકા પાંદડા ઊડતા.
દૂરથી વનરાજીનો ઉચાટ ઊભરાતો.
ધૂજતા માળે, પ્રભાત પંખી મૌન ધરે.
સતત હું વિચારું; આજે તે ક્યાં છે?
અરે, કેટલી વાર સુધી તે મારી પાસે હતી
અને મેં કંઈ જ કહ્યું નહીં!
એક પછી એક દિવસ પસાર થઈ ગયા.
ઠહામશ્કરી અને શબ્દસભર પરસ્પર સંવાદ,
એમાં છુપાયો હૈયાના સાશય ઈશારાનો પ્રસાદ.
મને લાગે છે કે આજે જો તે મારી પાસે હોત,
તો મારે જે બધું તેને કહેવું હતું તે કહી શક્યો હોત.
મારા શબ્દો પડ પડતે વાદળનો ઘેરો પડછાયો,
મારા શ્વાસ 52 ડડતે પવનનો નિર્બંધ છાંયો.
દૂર દૂરથી બધું ભેગું થતે-ઝંઝાવાત પહેલાંની શાંતિ.
વન, વાદળ અને વારિ સરિતાના-એકબીજામાં ઓગળતા.
તેના છૂટા વાળ તેના ચહેરા પર પથરાતા.
તેના નયન તેના નિહાર બિંદુ થામતા.
જીવન અને મૃત્યુને આવરી લેતી ગંભીર વાતો,
વનમાં ઊઠતા શોર શી અંતરની ઝંખના,
અગમ નિગમની ધડકન, ભજનની ભવ્યતા,
ઊભરાતી અપાર અપેક્ષા, ગમગીનીના લાંબા પડછાયા,
દીર્ઘ વિરહના નિઃશ્વાસ, હૈયે છુપાયેલી કામના,
અસ્પષ્ટ, અધબોલ્યા, હળવા શબ્દોથી ભરાતું એકાંત.
જેમ દિનાંતે મધરાતના મહેલમાં સૃષ્ટિના નક્ષત્રોનું દર્શન,
તેમ ઠહામશ્કરીથી મુક્ત મારા હૈયામાં તેને થશે અનંતનું દર્શન.
કોલાહલ, રમત, મોજ, મઝા, બધું જ નીચે રહેશે,
આત્માનું સૌમ્ય આકાશ ઉપર ઊડશે.

(આગળ)

In light you see but the gambolling of a moment;
 in darkness alone am I myself without end.
 How small I was when she left me and went away!
 How small that farewell, spoken with trivial words!
 I neither showed her imagination's true realm,
 nor made her sit in my soul's dark solitude.
 If in such privacy, stillness, grand ambience
 two minds could spend an eternal night together -
 in the sky no laughter, no sound, no sense of direction, just
 four roving eyes waking like four stars!
 No weariness, no satiety, no road-blocks:
 life expanding from one world to the next!
 From the strings of twin spirits in full unison
 a duet would rise to the throne of the limitless.

English translation
 by Ketaki Kushari Dyson.

-3-

All fruitless is the cry.
 All vain this burning fire of desire.
 The sun goes down to his rest.
 There is gloom in the forest and glamour in the sky.
 With downcast look and lingering steps
 The evening star comes in the wake of departing day
 And the breath of the twilight is deep
 with the fulness of a farewell feeling.
 I clasp both thine hands in mine,
 And keep thine eyes prisoner with my hungry eyes;
 Seeking and crying, Where art thou, Where, O, where!
 Where is the immortal flame
 hidden in the depth of thee!
 As in the solitary star of the dark evening sky
 The light of heaven,
 with its immense mystery, is quivering
 In thine eyes, in the depth of their darkness
 There shines a soul-beam
 tremulous with a wide mystery.

(continued)

પ્રકાશમાં દેખાતું સમયનું ક્ષણિક નૃત્ય,
 અંધકારમાં અંતહીન, એકલી મારી જાત.
 તે મને છોડીને ચાલી ગઈ ત્યારે હું ઘણો નાનો હતો.
 સામાન્ય શબ્દોમાં વ્યક્ત એ વિદાય વચન.
 ન મેં એને બતાવ્યું કલ્પનાનું સાચું સામ્રાજ્ય,
 ન મેં એને બેસાડી મારા અંતરના એકાંતમાં.
 આવા સ્તબ્ધ, ભવ્ય, શાંત એકાંતે,
 ગાળે જો બે દિલ એક શાશ્વત રાત,
 જેમાં હાસ્યવિહીન, ધ્વનિવિહીન, દિશાવિહીન આકાશે
 ચાર તારાની જેમ જાગતી માત્ર ચા2 પ્રેમસભર આંખ.
 ન થાક, ન તૃપ્તિનો ઓડકા2, ન કોઈ અવરોધ,
 માત્ર ચેતના વિસ્તરતી એક દુનિયાથી બીજે.
 બે સંલગ્ન આત્માના તાર છેડશે સહગાન,
 જે પહોંચશે અનંતના સિંહાસને.

નિષ્ફલ કામના

વ્યર્થ છે સર્વ હાહાકાર,
 વ્યર્થ છે આ કામનાનો ભભૂકતો અંગાર.
 સૂર્ય ફરમાવે આરામ અસ્તાચળે,
 છવાતી ગમગીની વને અને સાંધ્ય વૈભવ ગગને,
 નત નજરે અને હળવે પગલે, વિદાય લેતા દિવસે,
 સાંધ્ય તારક અનુસરે
 અને સંધ્યાનો શ્વાસ, સભર વિદાયના આભાસે.
 તારા બંને હાથ મારા હાથમાં પકડીને,
 તારી આંખોને મારી ભૂખી આંખોમાં બંદીવાન બનાવીને,
 શોધું છું હું, બૂમો પાડું છું હું, ક્યાં છે તું?
 ક્યાં, ઓ ક્યાં છે તું?
 ક્યાં છે તારા ઊંડાણમાં છુપાયેલી અમરજ્યોત? ક્યાં છે?
 જેમ પ્રગાઢ રહસ્યમય સ્વર્ગ પ્રકાશ છલકતો
 ને સાંધ્ય આકાશના ગાઢ અંધકારમાં એકાકી તારામાં ચમકતો
 તેમ તારી આંખોના અંધારા ઊંડાણમાં ઝળહળાટ
 ને પ્રગાઢ રહસ્યમય આત્મકિરણનો ખળભળાટ,

(આગળ)

Speechless I gaze upon it.
And I plunge with all my heart
Into the deep of a fathomless longing:
I lose myself.

Poems]

—6—

I have ever loved thee in a hundred forms and times,
Age after age, in birth following birth.
The chain of songs that my fond heart did weave
Thou graciously didst take around thy neck,
Age after age, in birth following birth.
When I listen to the tales of the primitive past,
The love-pangs of the far distant times,
The meetings and partings of the ancient ages,
I see thy form gathering light
Through the dark dimness of Eternity
And appearing as a star
ever fixed in the memory of the All.
We two have come floating by the twin currents of love
That well up from the inmost heart of the Beginningless.
We two have played in the lives of my riad lovers.
In tearful solitude of sorrow,
In tremulous shyness of sweet union,
In old old love ever renewing its life.
The on-rolling flood of the love eternal
Hath at last found its perfect final course.
All the joys and sorrows and longings of heart,
All the memories of the moments of ecstasy,
All the love-lyrics of poets of all climes and times.
Have come from the everywhere
And gathered in one single love at thy feet.

Poems]

ચૂપચાપ હું તેને જોઈ રહું છું.
અને બધી જ હિંમત ભેગી કરીને હું કૂદી પડું છું.
એની તલવિહીન ઝંખનાના ઊંડાણમાં,
હું મારી જાતને ખોઈ બેસું છું.

અનંત પ્રેમ

યુગ યુગાંતરે, જન્મ જન્માંતરે,
મેં તને ચાહી છે, શતશત સમયે અને આકારે.
મારું મુગ્ધ મન ગીતોની માળા ગૂંથે ને તું પ્રેમથી તેને હેયે ધરે,
યુગ યુગાંતરે, જન્મ જન્માંતરે.
જ્યારે હું અસંસ્કૃત અતીતની, ખૂબ પહેલાના વખતના પ્રેમ-વિરહની
કે મિલન અને વિદાયની વાત સાંભળું છું,
ત્યારે શાશ્વતના ધૂંધળા અંધકારમાંથી
તારો પ્રકાશમય આકાર સ્પષ્ટ થતો દેખાય છે.
- જાણે સર્વના સ્મરણમાં સર્વદા ઝળહળતો તારો!
અનાદિના હાર્દમાંથી પ્રગટેલા પ્રેમના પ્રવાહમાં
આપણે બે વહેતા આવ્યા છીએ.
અશ્રુસભર વેદનાનાં એકાંતમાં, મધુર મિલનની શર્માલી ઉત્કંઠમાં.
પુરાણા પ્રેમના પુનર્જીવનમાં, અનેક પ્રેમીઓના જીવનમાં,
આપણે બંને જીવતા આવ્યા છીએ.
શાશ્વત પ્રેમના પ્રચંડ પૂરને આખરે આદર્શ પ્રવાહ મળ્યો છે.
હૃદયના બધા જ સુખ, દુઃખ અને ઝંખના,
પરમ આનંદની ક્ષણોની બધી જ યાદો,
પ્રત્યેક સ્થળ કાળના કવિના બધા જ પ્રેમગીતો,
ભેગા થતા, એક પ્રેમ પ્રવાહમાં, તારા ચરણે.

-1-7-

I am like the night to you, little flower.
I can only give you peace
and a wakeful silence hidden in the dark.
When in the morning you open your eyes,
I shall leave you to a world a-hum with bees,
and songful with birds.
My last gift to you will be a tear
dropped into the depth of your youth;
it will make your smile all the sweeter,
and bemist your outlook on the pitiless mirth of day.

The Fugitive]

-1-14-

I am glad you will not wait for me
with that lingering pity in your look.
It is only the spell of the night and my farewell words,
startled at their own tune of despair,
which bring these tears to my eyes.
But day will dawn, my eyes will dry and my heart;
and there will be no time for weeping.
Who says it is hard to forget?
The mercy of death works at life's core,
bringing it respite from its own foolish persistence.
The stormy sea is lulled at last in its rocking cradle;
the forest fire falls to sleep on its bed of ashes.
You and I shall part,
and the cleavage will be hidden
under living grass and flowers that laugh in the sun.

The Fugitive]

શેષ ઉપહાર

ઓ કોમળ કુસુમ, હું તારે મન રાત સમાન.
આપીશ તને હું શાંતિ અને અંધકારમાં છૂપાયેલું જાગૃત મૌન.
સવારે તારી આંખ ખુલતાં તને સમર્પણ
પંખીગાન સભ્ય જગત અને મધુમક્ષિકાનું ગુંજન.
તને અંતિમ ભેટ મારી, તારા યૌવનના ઊડાણમાં અશ્રુનું સિંચન,
જેથી થશે તારું સ્મિત મધુરતર
ને દિવસના કરૂણાવિહીન અટ્ટહાસ્યનો આદ્ર અભિગમ.

બિચ્છેદેર શાંતિ

સારું છે કે આંખોમાં દયાભાવ રાખીને તું મારી રાહ નહીં જુએ.
આ તો રાતનો જાદુ છે
અને પોતાના નિરાશાના સૂરથી ચમકતા
મારા વિદાય વચનથી મારી આંખમાં આંસુ છે.
પણ દિવસ ઊગશે અને મારું હૈયું અને આંખો સૂકાઈ જશે
અને પછી રડવાનો વખત પણ નહીં રહે.
કોણ કહે છે કે ભૂલવું મુશ્કેલ છે?
મોતની કરૂણા જીવનના હાદની મૂર્ખ જીદ છોડાવે છે.
તોફાની દરિયો અંતે તેના ઝૂલતા પારણામાં શાંત થાય છે
અને અરણ્યદવ તેની રાખની શય્યા 52 સૂઈ જાય છે.
તું અને હું છૂટા પડીશું અને વિચ્છેદ સંતાશે
સૂર્યપ્રકાશમાં હસતાં, જીવંત ફુલો અને ઘાસની નીચે.

-1-16-

I forgot myself for a moment, and I came.
But raise your eyes, and let me know
if there still linger some shadow of other days,
like a pale cloud on the horizon
that has been robbed of its rain.
For a moment bear with me if I forget myself.
The roses are still in the bud;
they do not yet know
how we neglect to gather flowers this summer.
The morning star has the same palpitating hush;
the early light is enmeshed in the branches
that overbrow your window, as in thos other days.
That times are changed I forget for a little,
and have come.
I forget if you ever shamed me
by looking away when I bared my heart.
I only remember the words
that stranded on the tremor of your lips;
I remember in your dark eyes sweeping shadows of passion,
like the wings of a home-seeking bird in the dusk.
I forget that you do not remember, and I come.

The Fugitive]

ભૂલે

ક્ષણભર માટે હું ભૂલીને મારી જાતને આવ્યો તારે દ્વારે.
ઊંચી કર આંખ અને કહે મને કે એ દિવસોની યાદ છે કે નહીં.
ક્ષિતિજસ્થિત નિર્જળ નીરુદ્ધની જેમ
ક્ષણભર માટે હું ભૂલું મારી જાતને તો મને માફ કરજે.
ગુલાબની કકળ હજી યે છે,
તે નથી જાણતી કે આ વસંતમાં આપણે ફૂલ નથી વીણ્યાં.
પ્રભાત તા.૨કમાં એ જ ધબકતું મૌન છે.
પ્રભાત પ્રકાશ એ દિવસોની જેમ જ
તારી બારી પર છવાયેલી ડાળીમાં અટવાયો છે.
સમય બદલાઈ ગયો છે એ ભૂલીને આવ્યો છું હું તારે દ્વારે.
હું મારું હૃદય સમર્પણ કરતો હતો ત્યારે
આહું જોઈને તેં કરેલી અવગણના ભૂલીને આવ્યો છું તારે દ્વારે.
મને તો યાદ છે માત્ર તારા થયરતા અધર પર અટકતા શબ્દો
અને સાંજે માળો શોધતા પક્ષીની પાંખો જેવા
તારી આંખોમાં આળોટતા આવેગના ઓછાયા.
હું ભૂલી જાઉં છું કે તને યાદ નથી અને આવી ગયો છું તારે દ્વારે.

-29-

Speak to me, my love! Tell me in words what you sang.
 The night is dark. The stars are lost in clouds.
 The wind is sighing through the leaves.
 I will let loose my hair.
 My blue cloak will cling round me like night.
 I will clasp your head to my bosom;
 and there in the sweet loneliness murmur on your heart.
 I will shut my eyes and listen.
 I will not look in your face.
 When your words are ended, we will sit still and silent.
 Only the trees will whisper in the dark.
 The night will pale. The day will dawn.
 We shall look at each other's eyes
 and go on our different paths.
 Speak to me, my love! Tell me in words what you sang.

The Gardener]

-49-

I hold her hands and press them to my breast.
 I try to fill my arms with her loveliness,
 to plunder her sweet smile with kisses,
 to drink her dark glances with my eyes.
 Ah, but, where is it?
 Who can strain the blue from the sky?
 I try to grasp the beauty;
 it eludes me, leaving only the body in my hands.
 Baffled and weary I come back.
 How can the body touch the flower
 which only the spirit may touch?

The Gardener]

ભાલો કરે બોલે જાઓ

વહાલી, બોલ, તારા સંગીતની વાર્તા બનાવી મને કહે,
 રાત્રિનો અંધકાર છે, તારા ગણ વાદળમાં ખોવાયું છે.
 પર્ણોમાં પવનનો શ્વાસ છે.
 હું મારા વાળ છૂટા કરીશ.
 મારો ભૂરો ઝલ્ભો મારા શરીરને રાત્રિની માફક આલિંગન દેશે.
 હું તારું માથું છાતી પર મૂકીશ.
 અને ત્યાં મધુર એકાંતમાં તારા હૃદયમાં ઝીણું બોલીશ.
 હું મારી આંખો બંધ કરીને સાંભળીશ.
 તારી સામે પણ નહીં જોઉં.
 જ્યારે તારા શબ્દો શમશે ત્યારે આપણે શાંત અને સ્થિર બેસીશું.
 માત્ર વૃક્ષો અંધારામાં ધીમી વાતો કડશે.
 રાત્રિ આછી થશે, દિવસ ઊગશે.
 આપણે એકબીજાની આંખોમાં આંખ પરોવી,
 પોતપોતાને રસ્તે જઈશું.
 બોલ, વહાલી, તારા સંગીતની વાર્તા બનાવી મને કહે.

હૃદયેર ધન

એના હાથમાં હાથ પરોવી, ચાંપતો હું એને છાતી સરસી.
 દેતો હું આલિંગન એના સૌંદર્યને,
 કરતો હું ચુંબન એના મધુર સ્મિતને,
 કરતો હું પાન મારી આંખોથી એની નજરનું.
 અરે, પણ ક્યાં છે એ?
 ગાળી શક્યું છે કોઈ આકાશમાંથી ભૂરાશ?
 પ્રયત્ન મારો પામવાને સૌંદર્ય -
 સરકી જતું તે ને રહી જતી કાયા મારા હાથમાં.
 મૂંઝાઈને, થાકીને હું પાછો ફરતો.
 જે ફૂલને ફક્ત ચેતના જ સ્પર્શી શકે
 તેને શરીર કેવી રીતે સ્પર્શે?

Death-dream

The night after full moon. Early in the evening
the pale moon rose in a corner of the sky.
The small boat, quivering, sped with a billowing sail,
as on time's stream glides
an idle thought in a mind half-awake.
One bank, high and jagged, cast a shadow.
The other sloped and merged
with white sand, looking the same in moonlight.
Below the banks in a lazy langour flowed
Ganga slim, sluggish in Baishakh.
The wind blew from the east, my home's direction,
like the sighing of distant relatives who missed me.
before my waking eyes sometimes the moon,
sometimes a loved face drifted.
One half of me was wistful, the other half elated.
Densa orchards of mango appeared on the north bank.
They looked unreal, like remembered groves.
Bank, tree, hut, path - sketched on moonlight's scroll -
and sky reflected in water,
like the image of a far-off magical world.
Eyes shut, dream-immersed, I imagined
a swan gliding along the boundless sky:
upheaval of large white wings in moonlight,
myself stretched on its back, on a downy ride.
Sleep crouched on me like a pleasurable death.
There were no hours, nor night-watchman to call them.
Night without end, disconnected from day.
In the hushed, deserted world only the waves,
the murmuring waters softly lapped my ears -
sea of sleep dream-ruffled.
Ages passe - I couldn't count how many.
Like a lamp without oil, the universe began to flutter.
A giant shadow swallowed the firmament,
and with head bowed, the universal night
began the countdown to death: three, two, one...

(continued)

રવીન્દ્રનાથની કાવ્યસૃષ્ટિ

મરણ સ્વપ્ન

પૂનમ પછીની રાત, - વહેલી સાંજે,
ફિક્કો ચંદ્ર ઊગતો આકાશના એક ખૂણે,
નાનકડી નાવડી પાણી પર ઊછળતી,
ફૂલેલા સઢે સડસડાટ સરતી. જાણે સમયના પ્રવાહે સરકતો
સુસ્ત એક વિચાર, અર્ધજાગૃત મનનો.
એક કિનારો ઊંચોનીચો, પડતો તેનો પડછાયો.
બીજો ઢાળવાળો - ચાંદનીમાં સરખી દેખાતી સફેદ રેતીમાં ભળી જતો.
કિનારાની નીચે વહેતી સુસ્ત ગંગા - આછી અને ધીરી વૈશાખમાં.
પૂર્વમાંથી, મારા ઘરની દિશામાંથી, પવન વાતો,
જાણે નિઃશ્વાસ મને યાદ કરતા સ્વજનોનો.
મારી જાગૃત આંખ સામે દેખાતો,
ક્યારેક ચંદ્ર તો ક્યારેક કોઈ વહાલો ચહેરો.
ઘડીક હું ખોવાતો અતીતમાં, તો આનંદવિભોર ઘડીકમાં.
ઉત્તર કિનારે ગીચ આંબાવાડિયા દેખાયા,
નકલી, પરલૌકિક તે દેખાતા.
ઝાડ, કિનારો, કુટિર, કેડી - દોરાયું બધું ચાંદનીના ફલકમાં
અને આકાશનું પ્રતિબિંબ પાણીમાં -
જાણે દૂરસુદૂરના કોઈ જાદુઈ જગતની પ્રતિકૃતિ!
ડૂબી સ્વપ્ન, બંધ આંખે, દેખાતો મને
એક હંસ, સડકતો અસીમ આકાશે.
વિશાળ, શ્વેત પાંખો ફફડતી ચાંદનીમાં,
એની પીઠ પર લંબાવી ઉપડ્યો હું એક મુલાયમ મુસાફરીમાં,
સરકતો હું આનંદમય મોત શી નિદ્રામાં.
ન હતા ગણાતા ત્યાં કલાકો કે ન હતો ગણનાર ચોકીદાર.
માત્ર અંતહીન રાત્રિ - પડી વિખુટી દિવસથી, આ પાર.
નીરવ, નિર્જન જગતમાં માત્ર મોજાં -
ઘૂસપૂસ કરતાં પાણી મારા કાને અથડાતાં -
સ્વપ્નસભર નિદ્રાનો સાગર!
યુગો વીતી ગયા - ન ગણાય તેટલા.
સૃષ્ટિ માંદી ઝબકવા - જાણે તેલ વિનાના દીવા!
એક મહાકાય પડછાયો ગળી જતો અચરાચરને,
નત મસ્તકે, શાશ્વત રાતને પ્રતીક્ષા મોતની- ત્રણ, બે, એક...

(આગળ)

The moon began to wane, to disappear.
 The liquid murmur faded, fell silent.
 All the stars, unflinching, like ghost's eyes
 without mercy fixed themselves on me,
 the only creature in the entire heavens.
 Through that long night the billions of stars
 slowly went out, one after another.
 I opened my eyes wide, but received no light.
 Ice-hard, death-chill, that darkness
 couldn't pierce my irises.
 Numbed then, the bird-wings started to droop.
 The long neck plunged. The swan began to descend.
 For ten thousand years the deafening sound of a fall
 struck my ear-drums. The horrendous
 gaping night split into two.
 Suddenly all the memories of my life
 woke for a moment, and in a flash sped
 ahead of me, crashing to a thousand pieces.
 The hottest chase I gave them, but couldn't retrieve
 a particle from that debacle, alas.
 Nowhere could I rest this body of mine,
 wholly wearied by my own iron weight.
 I wanted to cry, but found neither breath nor voice,
 my throat choked by darkness:
 solely within me it was happening - the cosmic collapse.
 The fierce velocity made me long and thin
 like the shrill whistle of a swift hurricane.
 Sharp as an arrow, as fine as a needle's tip,
 piercing infinite time's breast I went,
 my body and mind merged, reduced to a line.
 Gradually the limits of time dissolved.
 An instant and eternity became one.
 The ocean of empty space shrank to a point
 of the deepest, the most ultimate blackness.
 I was swallowed by that ocean of a point.
 The dark lost its darkness. There was none called 'I',
 yet in a curious way it seemed there was.
 Awareness, gagged, blind beneath unawareness,
 waited for someone or something, like a life-breath
 lingering eternally after death.

(continued)

રવીન્દ્રનાથની કાવ્યસૃષ્ટિ

ચંદ્ર થતો ક્ષીણ ને પછી અદ્રશ્ય,
 પ્રવાહીની ઘૂસપૂસ વીલાતી ને પછી અશ્રાવ્ય.
 બધા જ તારા, પ્રેતની આંખ જેવા સ્થિર,
 દયા વિના જોઈ રહેતા મને - આખી સૃષ્ટિના એક માત્ર જીવને.
 એ લાંબી રાત્રિમાં અબજો તારા ધીરે ધીરે એક પછી એક હોલવાયા.
 આંખો ફાડીને જોતાં પણ ન કોઈ પ્રકાશ કિરણ લાધ્યા.
 એ અંધકાર - બરફ શો સખત ને મોત શો શીતલ -
 ન વીંધી શક્યો મારી આંખના ડોળાને.
 પછી થઈ હતપ્રણ, ઢળવા માંડી પાંખો પંખીની.
 નમી લાંબી ડોક અને હંસ રહ્યો નીચે ઊતરી.
 દસ હજાર વર્ષ સુધી એ પડવાનો કર્કશ
 અવાજ અથડાતો રહ્યો મારા કાને.
 અને એ ભયાનક રાતના કટકા થયા બે.
 એકાએક જાગ્યા મારા જીવનના બધા જ સંસ્મરણો
 અને દોડી ગયા મારી આગળ ક્ષણમાં
 ને અથડાઈને થયા તેના હજાર ટુકડા.
 દોડ્યો તેની પાછળ પણ તેનો કણ પણ મને ન લાધ્યો.
 મારા પોતાના બોજાથી થાકેલા મારા શરીરને આરામ નથી ક્યાં ય,
 રડવું હતું મારે પણ ન મળતો શ્વાસ કે અવાજ ક્યાં ય.
 ગળું મારું રૂંધાતું અંધકારમાં,
 બ્રહ્માંડનો લય થતો હતો માત્ર મારી જાતમાં.
 એ પ્રચંડ ઝડપથી હું થઈ ગયો લાંબો અને પાતળો,
 જાણે તીણો સૂસવાટો એક ઝંઝાવાતનો,
 બાણ જેવો તીક્ષ્ણ અને સોય જેવો ઝીણો.
 હું વીંધી રહ્યો અમાપ સમયની છાતી.
 મારું શરીર અને મન ભળી જતા એક લીટીમાં.
 ધીમે, ધીમે ઓગળી સમયની સીમા
 અને શાશ્વતી બની એક ક્ષણમાત્રમાં.
 અવકાશનો અભિધ સમાયો એક અગાધ, શ્યામતમ બિંદુમાં
 અને એ બિંદુનો સિંધુ ગળી ગયો મને.
 અંધકારે ગુમાવ્યું અંધારું - ત્યાં ન હતો હું,
 અને તો યે લાગતું કે હું છું!
 અજ્ઞાતની નીચે બંધાયું, અંધ જ્ઞાત -
 રાહ જોતું કોઈની - કશાની -

(આગળ)

I opened my eyes. ganga flowed as before,
and my boat was speeding westward to its mooring.
Faint lamps flickered in cottages on the bank,
and above, the moon was as honey-faced as ever.
The earth kept her vigil, creatures asleep on her lap.

ગાઝીપુર
28.4.1888

English translation by Ketaki Kushari Dyson

Bride

'Day's ending, let's go and fetch water.'
I seem to hear from afar that old evening call -
But where is the shade and the water?
Where are the steps and the fig-tree?
As I sit alone with my thoughts I seem to hear
'Day's ending, let's go and fetch water.'
Pitcher at my hip, the winding path -
Nothing but fields to the left stretching into haze,
to the right the slanting bamboo-grove.
The evening sunlight shines on the blackness of the
pool, the woods round its edge are sunk in shade.
I let myself idly float in the pool's deep calm,
the koel on the bank has sweetness in its song.
Returning, I suddenly see above the dark trees,
painted on the sky, the moon.
The wall, split by the peepul tree -
I used to run there when I woke.
On autumn mornings the world glistened with dew,
clusters of oleanders bloomed.
Two creepers covering the wall
were laden with purple flowers.
I sat in my hiding-place peering through cracks,
my sari trailed on the ground.
Field after field, and on the horizon
a distant village blending with the sky.

(continued)

રવીન્દ્રનાથની કાવ્યસૃષ્ટિ

મૃત્યુ પછી સદા રહેતા પ્રાણના શ્વાસની.
મેં આંખો ખોલી - પહેલાંની જેમ જ ગંગા વહેતી હતી
અને મારી હોડી સરકતી હતી પશ્ચિમે, ઘાટ પ્રતિ.
કિનારાની કુટિરમાં આછા દીવા ટમટમતા.
અને ઊપર હસતા મીઠું ચંદ્ર તારા.
પૃથ્વી જાગતી હતી,
એના ખોળે અનેક જિંદગી સૂતી હતી.

વધૂ

'સાંજ પડી, ચાલો પાણી ભરવા જઈએ.'
જાણે દૂરથી મને સંભળાય છે, પહેલાનો સાંજનો સાદ.
પણ ક્યાં છે છાંયો, ક્યાં છે પાણી,
ક્યાં છે પગથિયા ને ક્યાં છે પીપળો?
વિચારોમાં ડૂબીને બેઠેલી મને, જાણે સંભળાઈ રહે છે,
સાંજ પડી, ચાલો પાણી ભરવા જઈએ.
મારી કેડે ઘડો અને એ લાંબો રસ્તો,
ડાબે હાથે ખેતરો, વિસ્તરતા ધુમ્મસે
અને ત્રાંસા વાંસનું વન, જમણે હાથે,
સરોવરના ઘેરા પાણી, સાંજના પ્રકાશે ચમકતા,
એના કિનારા પરના ઝાડ, છાંયામાં ડૂબતા,
સરોવરની ઘેટી શાંતિમાં, વહેતી મારી જાત,
કિનારે કોયલ ગાતી મીઠાં મીઠાં ગીતમાં અનેક વાત.
પાછા વળતાં, મને એકાએક દેખાતો,
કાળા કાળા ઝાડ પર ચંદ્ર ચીતરાતો,
પીપળાના ઝાડની બે બાજુ દીવાલ,
જાગીને ત્યાં દોડતા મારા પગ વાચાળ,
શરદની સવારે જગત આખું ઝાકળ ભીનું,
જાંબલી ફૂલથી ભરેલી વેલો ઢાંકતી દીવાલને,
તીરાડમાંથી હું જોઈ રહેતી હું સંતાઈને,
મારી સાડી પાછળ ઢસડાતી જમીને,
એક પછી બીજું ખેતર અને ક્ષિતિજે,
દૂરનું કોઈ ગામ, ઓગળતું આકાશે.

(આગળ)

Next to me ancient palm-trees stand so densely
 their dark green foliage merges.
 I can see the dam's thin line, its water glinting,
 herd-boys crowd its edge.
 The path goes on out of sight, I do not know where -
 who knows through what new places?
 Oh this city with its stony body!
 Its massive loveless fist has squeezed and crushed
 a young girl's feelings, pitilessly.
 Where are the boundless fields, the open path,
 the birdsong, the trees, the shadows?
 There seem to be people all around me,
 I can't speak my heart in case they hear me.
 Weeping is wasted here, it is stopped by the walls,
 my weeping always comes back to me.
 No one understands why I cry, they wonder,
 they want to know the cause.
 Nothing pleases the girl, she ought to be ashamed,
 it's always the same with girls from villages.
 All these friends and relations to keep her company,
 but she sits in a corner and shuts her eyes!
 They point at my body or face,
 they argue about how I look - I feel like a garland-seller,
 my wares examined, tested for quality, coldly.
 I loiter alone amidst them all,
 each day hangs so heavily.
 People here are like worms crawling between bricks,
 there is no love, there is no gaiety.
 What of you, mother, where are you?
 You can't have forgotten me, surely?
 When you sit outside on our roof beneath the new moon
 do you still tell fairy-stories?
 Or do you, alone in bed, lie awake at night,
 in tears and sickness of heart?
 Take flowers to the temple at dawn to offer your prayers
 for your exiled daughter's well-being?
 Here also the moon rises over the roof,
 its light is at my door and begs for entry.
 I feel that it wandered widely before it found me,
 it sought me because it loved me.

મારી બાજુમાં જ હતી, ગીચોગીચ ઊભેલી નારિયેળી,
 એકબીજામાં અટવાતી એમની ઘેરી લીલી હરિયાળી.
 દૂર દેખાતી બંધની પાતળી લીટી,
 એનું પાણી ચમકતું, એને કિનારે ગોવાળોની ગિરદી.
 રસ્તો અદૃશ્ય થતો, ક્યાં તે હું ન જાણતી.
 હશે એ નવી જગાઓ કેવી?
 હાય, આ પાષાણકાય નગરી, એની પ્રેમહીન, મહાકાય હથેળી,
 મસળતી, કચડતી, મચડતી દયા વિના, એક નાની બાળાની લાગણી.
 ક્યાં છે એ અજ્ઞાત ખેતરો, ખુલ્લો રસ્તો,
 પંખી ગાન, ઝાડ અને પડછાયો?
 અહીં તો છે મારી ચારે બાજુ લોકો,
 ન બોલી શકું - કદાચ કોઈ સાંભળી જાય તો!
 વ્યર્થ છે રુદન અહીં, રૂંધાતું એ દીવાલે
 અને પાછું ફરતું એ મારી પાસે.
 કોઈને ન સમજાતું મારા રુદનનું કારણ,
 તેઓ આશ્ચર્યથી જાણવા માંગતા કારણ.
 શરમ છે છોકરી તને કાંઈ જ ગમતું નથી,
 શું થાય, ગામડાની છોકરીઓને એમ જ થાય છે.
 અહીં. આટલા બધા, સગા, સંબંધી ને સાથી,
 આંખ બંધ કરી, ખૂણામાં બેસે તું શાથી?
 આંગળી ચીંધાતી મારા શરીરે ને ચહેરે,
 વિવાદ થતો મારા દેખાવ માટે.
 મારી જાત લાગતી મને એક દુકાનદાર જેવી,
 જેના માલની પરીક્ષા થતી, ગુણવત્તાની.
 બધાંની વચ્ચે હું એકલી વિચરતી, દિવસ આખાનો ભાર લઈને.
 અહીંના લોકો, ઈંટોની વચ્ચે ફરતા કીટક જેવા,
 પ્રેમ વિનાના, આનંદ વિનાના, ઉત્સાહ વિનાના.
 મા, તું ક્યાં છે? તું કેમ છે?
 તું તો મને ભૂલી નથી ગઈને?
 હજી પણ ચંદ્રપ્રકાશમાં છાપરે બેસીને પરીની વાર્તા કહે છે?
 કે પછી રાત્રે પથારીમાં એકલી જાગતી રહે છે?
 તારી એકલી પડેલી દીકરીને માટે
 સવારે ફૂલો લઈને મંદિરે જઈને પ્રાર્થના કરે છે?
 અહીં પણ છાપરા પર ચંદ્ર ઊગે છે.
 એનો પ્રકાશ મારે બારણે આવી અંદર આવવાની 2જા માંગે છે.
 મને લાગે છે મને શોધવા માટે એને ઘણું ભટકવું પડ્યું હશે.

(continued)

(આગળ)

I forget myself for a moment,
I rush to fling open the door.
At once the spies all around me rise like a storm,
swoop with their cruel authority.
They won't give love, they won't give light.
I feel all the time it would be good to die,
to sink in the lap of the water of the pool,
in its shady darkness, its cool black depths.
Keep on, keep on with your evening call -
'Day's ending, let's go and fetch water.'
When will my evening come?
All playing end?
The cooling water quench all fires?
If anyone knows, tell me when.

The Gardener] [English translation by William Radice.

પણ ઓણે મને શોધી, કારણ કે હું એને ગમું છું.
હું દોડું છું બારણું ખોલવા માટે,
એકાએક ઊઠતા તોફાનની જેમ,
તેમની કૂર સત્તાથી, જાસૂસો મને ઘેરી વળે છે.
ન આપતા તે પ્રેમ, ન આપતા પ્રકાશ,
મરવું હશે બહેતર, એમ મને લાગતું હંમેશા.
સરોવરના પાણીના ખોળામાં ડૂબવું,
એના ઠંડા, કાળા ઊંડાણમાં, છાયાવાળા અંધકારમાં.
સંભળાવા દો મને એ સાંજનો સાદ,
'સાંજ પડી, ચાલો પાણી ભરવા જઈએ.'
ક્યારે મારી સાંજ આવશે? ક્યારે રમત પૂરી થશે?
ઠંડા પાણીથી અગ્નિ ક્યારે શાંત થશે?
કોઈ જાણતું હોય, તો કહેશો મને, ક્યારે?